

Hírsugár

**Az ELFT
Sugárvédelmi Szakcsoportjának
tájékoztatója**

25. szám

2005. december

Hírsugár

Az ELFT Sugárvédelmi Szakcsoportjának tájékoztatója

25. szám (2005. december)

ISSN 1417-8257

Felelős szerkesztő: Fehér Ákos

Szerkesztő: Déri Zsolt

A tartalomból

ÖSSZEFOGLALÓ A SZAKCSOPORT EGYÉVI MUNKÁJÁRÓL.....	3
EMLÉKEZTETŐ: AZ ELFT SUGÁRVÉDELMI SZAKCSOPORTJÁNAK 2005. SZEPTEMBER 20-I VEZETŐSÉGI ÜLÉSÉRŐL.....	7
KÖNYVAJÁNLÓ	10
ESEMÉNYEK, RENDEZVÉNYEK.....	11

A Hírsugárba szánt cikkeket, híreket a szerkesztőnek kérjük beküldeni, lehetőleg e-mail-en (derizs@borsod.antsz.hu), Office 97 kompatibilis formátumban

Rajzok: Déri Zsolt

ÖSSZEFOGLALÓ A SZAKCSOPORT EGYÉVI MUNKÁJÁRÓL

A beszámolót Deme Sándor, a szakcsoport elnöke tartotta a szakcsoport XXX. Sugárvédelmi Továbbképző Tanfolyam keretében Keszthelyen megrendezett 2005. május 4-i taggyűlésén. Ez az összefoglaló ennek a beszámolónak egy – a vezetőség által – kiegészített, bővített változata.

Létszám és tagdíjfizetés

A szakcsoport létszáma mintegy 130 fő. Ebből 2005. április végéig tagdíjat fizetett már 2005-re is 75 fő, 2004-re 45 fő, csak 2003-ra 10 fő, de az elmaradók közül többen a Tanfolyamon befizették a tagdíjhátralékukat. Az ELFT működéséhez szükséges a tagdíj befizetése, ezért mindenki, aki elmaradásban van, lehetőleg hamar fizesse be a tagdíját.

Támogatóink

Legjelentősebb támogatónk a Paksi Atomerőmű Rt. Ezt a rendezvényt is támogatta, kiadványaink nyomtatásával, egyes esetekben tagtársainknak való postázásával segíti elő a sugárvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztését.

A Somos Alapítvány és a Magyar Nukleáris Társaság minden évben a legjobb előadói díjakra ad támogatást. Mint társadalmi szervezet ennek révén tudunk eredményesebb munkát végezni és ezúton is köszönetet mondunk minden támogatásér.

Kitüntetettjeink

Kanyár Béla - a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét,

Solymosi József – a PA Rt Héliosz díját,

Koblinger László – az ELFT Bozóky díját kapta meg.

Minden kitüntetettnek gratulálunk. Egyúttal köszönetünket fejezzük ki Fehér Istvánnak és Nagy Zsigmondnének, azért a munkáért, hogy a Bozóky díj ma már nem csak oklevelet, hanem érmet is jelent.

A szakcsoport vezetősége a Sugárvédelmi Emlékérmét 2005-ben

Jung Józsefnek és

Köteles Györgynek ítélte oda.

Sugárvédelmi Továbbképző Tanfolyam 2004

A Mátrafüred után ismét újra Balatonkenesén tartott tanfolyam sikeres volt,

Ballay László, Fehér Ákos és Nagy Zsigmondné voltak a fő szervezők. Ezen a tanfolyamon külön terem állt rendelkezésre a poszterek bemutatására, a kiállítók jó körülmények közé kerültek, a csoportos beszélgetésekre kellemesek voltak a lehetőségek.

Sugárvédelmi Továbbképző Tanfolyam 2005

A tanfolyamra rekordszámú résztvevő, mintegy 150 fő jelentkezett. A keszthelyi helyszín ideális körülményeket biztosít az előadások megtartására: jó előadóterem a szállón belül áll rendelkezésre, a szolgáltatások színvonalhoz képest az árak mérsékeltek.

A fő szervezők most is Ballay László, Fehér Ákos és Nagy Zsigmondné, de jelentős szerepe van a rendezésben Pellet Sándornak és Bujtás Tibornak is.

Díjak, meghívások

E tanfolyamunkon a legjobb előadó díját, az 50 000 Ft-ot a Somos alapítvány, a legjobb diák vagy Ph. D-t még készítő előadó 25 000 Ft-os díját a Magyar Nukleáris Társaság ajánlotta fel. Azok, akik a tanfolyam befejezésénél jelen voltak, a tanfolyam legjobb előadójának az idén is Cserháti András, legjobb fiatal előadójának Katona Tündét szavazták meg.

A tanfolyamon öt meghívott külföldi vendégünk van.

IRPA rendezvények

A 2004. évi IRPA kongresszuson, Madridban a szakcsoport hivatalos képviselője Ballay László, Koblinger László és Andrási Andor voltak.

A 2008-as IRPA kongresszus Buenos Airesben lesz.

A Közép-Európai Regionális IRPA kongresszus 2005-ben elmarad, mert a szervezők csak későn jelezték készségüket a rendezvény megtartására

A 2006. évi 2. Európai IRPA Kongresszus május 15-19. között lesz Párizsban. A kivonat beküldési határidő 2005. szeptember 15. Információ a www.irpa2006europe.com címen található. A program bizottságban a mi szakcsoportunk is részt vesz. A horvát társulat 2005. áprilisi rendezvényén meghívottként a szakcsoport képviselőjében az elnök vett részt és tartott előadást.

Tájékoztatás

A Hírsugár rendszeresen megjelenik Déri Zsolt szerkesztésében és a paksi kollégák segítségével.

A Honlapot Csige István rendszeresen frissíti, az aktuális hírekről Andrási Andor kör e-mailjei adnak rendszeresen tájékoztatást mintegy száz címre. E tanfolyamon további jelentkezők adták meg adataikat.

Megjelent a Fizikai Szemle sugárvédelmi száma. Ezért külön köszönet illeti Kanyár Bélát, a szerkesztőbizottság sugárvédelemben illetékes tagját.

További cikkek kellenek a Hírsugárba és a Fizikai Szemlébe, hírek a honlapra.

Megjelent a Radioökológia és környezeti sugárvédelem című könyv 2. kiadása, kapható a Környezetvédelmi Minisztérium földszintjén lévő Zöld Pont könyvesboltban, Budapesten (1011, Fő utca 44-50) és a Veszprémi Egyetem könyvesboltjában.

Az elmúlt évben megjelent a "Nukleárisbaleset-elhárítás telephelyen kívül" című jegyzet a Veszprémi Egyetem kiadásában.

Kapcsolat az ELFT-vel

A 2004-es közgyűlés kapcsán sérelmeztük az újraválaszthatóság eltérő szabályozását a szakcsoportok és a területi csoportok esetében, felvetésünkre elfogadható magyarázatot nem kaptunk. Szakcsoportunknak a nemzetközi sugárvédelmi társaság, az IRPA a partnere, az európai fizikai társasággal (EPS) semmilyen közös területünk nincs, mert az EPS sugárvédelemmel nem foglalkozik, így nem indokolható, hogy szakcsoportunk tagjai az EPS szempontjából beszámítsanak a létszámba.

Az ELFT elnöksége és a szakcsoport között csak kevés kapcsolat volt, ezt a kapcsolatot a szombathelyi vándorgyűlés szervezésében való részvételünk és ottani szereplésünk, valamint a Bozóky-díjnak az Elnökség által történt odaítélése jelentette. Az ELFT titkárságával kiváló kapcsolatunk van, Nagy Zsigmondné mint a titkárság vezetője állandó meghívottja és résztvevője a vezetőségi üléseknek.

A 2004. évi fizikus vándorgyűlés rendezőbizottságban a szakcsoportot Fehér István képviselte, a szakcsoport tagjai három szóbeli előadással és két poszterrel szerepeltek.

A 2005. évi ELFT közgyűlés május 28-án lesz, erre 7 küldöttet delegálhatunk.

AZ ELFT alapszabály módosítása következtében módosítani kell a szakcsoportszervezeti-működési szabályzatát is.

Kapcsolataink rokon társulatokkal

A Magyar Nukleáris Társaság és a FINE-vel jó szakmai kapcsolat alakult ki, szakcsoportunk egyes tagjai ott is dolgoznak, a fő közös terület a nukleáris környezetvédelem lehet.

Orvosi rokon szervezetekkel a kapcsolattartó Pellet Sándor, ez a kapcsolattartás Pellet Sándor OSSKI igazgatói kinevezése révén még sikeresebb lehet. A MEDING 2005 rendezvényről a részletes információ a szakcsoport honlapján is megtalálható. (www.kfki.hu/elftsv).

A taggyűlésen Jung József és Köteles György kapta meg a Sugárvédelmi Emlékérmet.

Végül a szakcsoport szervezeti-működési szabályzatának módosítását tárgyalta meg a taggyűlés. Alapelveként fogadta el, hogy a vezetőség választását három menetben kell lebonyolítani azért, hogy a megválasztott elnök személyének ismeretében lehessen titkárt választani, majd a vezetőség további kilenc tagjának megválasztása előtt ki lehessen egészíteni a jelöltek listáját az elnöknek, illetve titkárnak meg nem választott személyekkel. A szabályzatot 2006-ban kell véglegesíteni.

A tevékenységről szóló ismertetés nem teljes, a Hírsugárban benne vannak a vezetőségi ülések emlékeztetői, ezek az emlékeztetők részletes információt adnak a szakcsoportban folyó munkáról.

EMLÉKEZTETŐ: AZ ELFT SUGÁRVÉDELMI SZAKCSOPORTJÁNAK 2005. SZEPTEMBER 20-I VEZETŐSÉGI ÜLÉSÉRŐL.

Az ülés helyszíne: Az OAH földszinti tanácsterme.

Jelen vannak: Deme Sándor elnök
Fehér István tiszteletbeli elnök
vezetőségi tagok
Andrási Andor szakterület felelős

Bujtás Tibor és Zombori Péter vezetőségi tagok, továbbá Pellet Sándor szakterület felelős és Nagy Zsigmondné ELFT titkárságvezető egyéb elfoglaltsága miatt a vezetőségi ülésen nem vett részt.

A vezetőségi ülést a szakcsoport elnöke vezette. Az elnöki köszöntőt követően a vezetőség az alábbi pontokat tárgyalta meg.

1. Az elnök tájékoztatta a jelenlévőket, hogy Zombori Péter a továbbiakban, előre láthatólag legalább egy évig, nem tud részt venni a vezetőség munkájában, mert Bécsben, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökségnél dolgozik.
2. A szakcsoport elnöke a vezetőség nevében gratulált Kanyár Bélának abból az alkalomból, hogy az ELFT 2005. évi tisztújító küldöttközgyűlésén felsőoktatási díjat vehetett át.
3. A 2005. évi sugárvédelmi továbbképző tanfolyamot értékelve a vezetőség megállapította, hogy a rendezvény összességében jól sikerült. A résztvevők egyedüli ellenvetése az volt, hogy a helyszín messze van Budapeستől és nem túl könnyű megközelíteni. Fehér Ákos a sugárvédelmi emlékérem átadásának körülményeit nehezményezte és kérte, hogy a jövőben jobban ügyeljünk az átadás méltó lebonyolítására. Az elnök egyetértett a kritikával és kifejtette azon elképzelését, hogy a jövőben az érmeket a szakcsoport tiszteletbeli elnöke adja át, továbbá a díjazottak, amennyiben igénylik szót kapjanak.
4. Fehér Ákos felhívta a vezetőség figyelmét olyan adójogszabály változásokra, amelyek lényeges hatással lehetnek a jövő évi továbbképzés szervezésére (előzetes dátuma 2006. május 2-4, kedd-csütörtök). Uray István javasolta, hogy ne a Dunántúlon legyen a továbbképzés és Hajdúszoboszlót említette, mint lehetséges helyszínt. A hozzászólók lehetséges helyszíneként Miskolcot, Tiszafüredet és Debrecent is megemlézték. Végül a vezetőség felkérte Uray Istvánt, hogy tegyen javaslatot egy lehetséges tiszántúli helyszínre a következő vezetőségi ülésen. Deme Sándor és Ballay László is említette, hogy

2006. évi helyszíneként a résztvevők nagy többséggel Keszthelyre szavaztak Balatonkenesével összehasonlítva. Ballay László arra kérte a vezetőséget, hogy a továbbképzés 2006 évi helyszínéről és időpontjáról lehetőség szerint már a következő vezetőség döntés szülessen, hogy még az idén meg lehessen hirdetni a továbbképzőt.

5. A szakcsoport elnöke, aki a 2006-os IRPA kongresszus szervezőbizottságának tagja, tájékoztatta a vezetőséget, hogy a 2005. szeptember 15-i absztrakt leadási határidőt a szervezők október 3-ig meghosszabbították.

6. A következő regionális IRPA kongresszust 2007-ben Romániában rendezik. A vezetőség egyhangú javaslata alapján a tudományos program bizottságba a szakcsoport Andrási Andort delegálta. Andrási Andor megköszönve a bizalmat, a megbízatást elfogadta.
7. A Hírsugárral kapcsolatban Déri Zsolt a munkahely váltással összefüggő adminisztratív nehézségeiről számolt be, amelyek már részben megoldódtak. A Hírsugár mindenkitől anyagot vár. A szakcsoport elmúlt évi munkájának Keszthelyen, Deme Sándor által előadott, később kiegészített összefoglalója a következő számban megjelenik.
8. Fehér István emlékeztette a vezetőséget, hogy 10 éve hunyt el prof. Bozóky László. Javasolta, hogy az évfutó klubdélutánon emlékezzünk meg az évfutóóról és a szakcsoport helyezzen el koszorút a sírra. Arról kis vita volt, hogy a klubdélután előtt vagy után, aznap. A vezetőség az emlékező gesztust egyhangúlag támogatta és javasolta, hogy a Fizikai Szemlében is jelenjen meg egy rövid megemlékezés. A vezetőség felkérte Fehér Istvánt, hogy az évfutóóval kapcsolatos teendőket koordinálja. Virágh Elemér halálának az évfutóója is közeledik (Fehér Ákos). A vezetőség felkérte Fehér Ákost, hogy a Hírsugárban helyezzen el megemlékezést. (Tisztázva: Virágh Elemér 1996. november 7-én hunyt el)

9. Az évváró klubdélután tervezett időpontja december 12. A vezetőség megbízta Ballay Lászlót, hogy mihamarabb vegye fel a kapcsolatot Nagy Zsigmondnéval és foglalják le a termet.
10. Zombori Péter más irányú elfoglaltsága miatt nem tudja végezni a szakcsoport honlapjának szerkesztését, így web-master-i teendőivel együtt a szerkesztést is Csige István fogja ellátni.
11. Ballay László tájékoztatta a vezetőséget, hogy sikerrel lezajlott a II. MEDING Konferencia, amelynek szakcsoportunk is társszervezője volt. Szomorú aktualitásként említette, hogy a közelmúltban megszűnt a MEDICOR és ezzel megszűnt a nagy múltú hazai röntgengyártás. Ezt követően röviden tájékoztatta a vezetőséget sugaras kedvezményekkel kapcsolatos kérdésekről. A vezetőség felkérte Ballay Lászlót, hogy a klubdélután keretében tartson a témáról előadást.
12. A vezetőség az elnök felvetésére megvitatta a vezetőségválasztás SZMSZ-ben rögzítendő szabályait. Át kell vennünk az ELFT szabályzatából azt, hogy a titkár személyét is választás döntse el. Ahhoz, hogy jól működjön a vezetőség, az elnöknek és a titkárnak kölcsönösen elfogadott munkamegosztásban, szükség esetén egymást helyettesítve kell tevékenykednie. A megválasztott elnök személye tehát befolyással van arra, hogy milyen körből ésszerű titkárt választani. Ahogy Uray István megfogalmazta, legyen választás (elnök), újra jelölés, választás (titkár), újra jelölés, választás (vezetőség). Az egyes választások előtt legyen lehetőség jelölésre ill. a jelöltlistára történő felkerülésre és az esetleg visszalépésre is. Végül a vezetőség úgy határozott, hogy az elnök elkészíti a tervezetet és a vezetőségi tagoknak szétküldi még október folyamán. Így a következő vezetőségi ülésen már ki lehet alakítani egy egységes álláspontot, amit a klubdélutánon a tagsággal ismertetünk, hogy a jövő évi tanfolyam alkalmából elfogadhassunk.

A következő vezetőségi ülés közmegegyezéssel 2005. november 15-én, kedden 13:00-kor lesz.

Az emlékeztetőt készítették: Giczi Ferenc és Ballay László

KÖNYVAJÁNLÓ

J.T. Smith and N.A. Beresford: Csernobil – katasztrófa és következmények

(Chernobyl – Catastrophe and Consequences)

A csernobili reaktorbaleset következményei máig is megosztják a lakosságot, politikai vitákat kavarnak, ráadásul ezeket a vitákat a balesethez kapcsolódó mítoszok, félreértések övezik.

Már eddig is számos könyv, tanulmány jelent meg a csernobili reaktorbalesettel kapcsolatban. Ezek leírják a baleset lefolyását, a lehetséges kiváltó okokat, valamint az esemény közvetlen hatását a környezetre. Ez az új könyv azon túl, hogy hitelesen összegzi a csernobili reaktorbaleset tanulságait, elsősorban Csernobil hosszú távú környezeti hatásával foglalkozik.

A könyvet a sugáregészségügy, és a sugárvédelem területén járatos felsőfokú végzettségű szakembereknek ajánlják.

A könyv az alábbi internetes címen rendelhető meg:

<http://www.springeronline.com/sgw/cda/frontpage/0,11855,5-40106-22-43948437-0,00.html?changeHeader=true>

Szatmáry Zoltán – Aszódi Attila: Csernobil, tények, okok, hiedelmek

A szerzők szakemberek és nem újságírók, ezért szakszerűen ismertetik a csernobili atomerőmű típushibáit, a súlyos baleset okait és lefolyását, valamint az ahhoz vezető műszaki, társadalmi és politikai okokat, a kibocsátott radioaktív szennyezés földrajzi eloszlását és annak egészségügyi következményeit. Részletesen kitérnek a korabeli és a jelenlegi tájékoztatás ellentmondásaira, a média és a szakemberek felelősségére.

A könyv egy fejezetet szentel a 2005. május 28. és június 4. között Csernobil környékére szervezett kirándulásról szerzett tapasztalatoknak is.

ESEMÉNYEK, RENDEZVÉNYEK

Andrási Andor jóvoltából szeretnénk felhívni a sugárvédelemmel foglalkozó kollégák figyelmét néhány közeljövőben megrendezésre kerülő rendezvényre:

2007. április 30. és május 4. között az „ARC Seibersdorf Researc GmbH”, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség” és az „Austrian NBC Defense Chool” nemzetközi összemérést szervez „**ISIS2007: In-situ Intercomparison Scenario**” címmel.

Talaj szennyezettség, gamma-dózisteljesítmény és in-situ gamma-spektrometriai mérések széles körben elterjedtek a nukleáris baleseti helyzetek esetén. Az utóbbi időkből szervezett összemérések hatására javult az in-situ gamma-spektrometriai mérések pontossága és a különböző országok mérőcsoportjai közötti együttműködés. A nukleáris és a radiológiai balesetek során (pl. műhold lezuhanás, reaktor baleset, vagy terrortámadás piszkos bombával) a helyzet átfogó és pontos ismeretéhez döntéshozóknak elengedhetetlen a mérési eredmények gyors és tiszta bemutatása. Ezért a tervezett gyakorlat az in-situ gamma-spektrometriai és dózisteljesítmény mérésekre, ill. az eredmények baleseti helyzetben történő kiértékelésére koncentrál. A feladatokat tartalmazó részletes programot és a szervezéssel kapcsolatos tudnivalókat – várhatóan – 2006. nyarán adják ki.

További információkért az alábbi személyeknél lehet érdeklődni:

Jakob Feichtinger: jakob.feichtinger@arcs.ac.at

Ernst Lovranich: ernst.lovranich@arcs.ac.at

Katharina Horrak: katharina.horrak@arcs.ac.at

Markus Kraus: markus.kraus@arcs.ac.at

Portugáliában (Coimbra) kerül megrendezésre 2006. szeptember 15. és 17. között a „**Workshop on Use of Monte Carlo Techniques for Design and Analysis of Radiation Detectors**” című rendezvény. Az abstract-ok leadási határideje 2006. április 20.

A konferencia hivatalos honlapja: <http://pollux.fis.uc.pt/isrp10>

Ugyancsak Portugáliában (Coimbra) rendezik 2006. szeptember 17. és 22. között a **X. Nemzetközi Sugárzásfizikai Szimpóziumot („10th International Symposium on Radiation Physics (ISRP-10)“** címmel). A szimpózium a sugárzásfizika széles körét öleli át: alapvető folyamatok, sugárzás terjedésének modellezése és szimulációja, források és detektorok, alkalmazások az anyagtudományban, orvostudomány, biológia, úrkutatás, föld- és környezeti tudományok, az új technológiák művészeti és kulturális öröksége és ipari alkalmazások. A rendezvényen a szokásos plenáris megbeszéléseken túl előadásokkal és poszterekkel is lehet jelentkezni.

A szimpóziummal kapcsolatban bővebb információt a <http://pollux.fis.uc.pt/isrp10> honlapról lehet letölteni.

A közelmúltban megjelent néhány új kiadvány:

ICRP Publication 95 "Doses to Infants from Ingestion of Radionuclides in Mothers' Milk".

ICRP Publication 96 "Protecting People against Radiation Exposure in the Event of a Radiological Attack".

ICRP Supporting Guidance 4 "Development of the Draft 2005 recommendations of the ICRP: a collection of Papers".

Personal Dosimetry of RF Radiation Laboratory and Volunteer Trials of an RF Personal Exposure Meter (letölthető pdf formátumban az alábbi címről: http://www.hpa.org.uk/radiation/publications/hpa_rpd_reports/2005/hpa_rpd_008.htm)

Radiological Consequences Resulting from Accidents and Incidents Involving the Transport of Radioactive Materials in the UK 2004 Review (letölthető pdf formátumban az alábbi címről http://www.hpa.org.uk/radiation/publications/hpa_rpd_reports/2005/hpa_rpd_008.htm)

Az ERRS On-line Hírlevél „Newsletter European Research in Radiological Sciences” (<http://www.euradnews.org>) felhívja a figyelmet az EURADOS 2006. évi találkozására (**EURADOS Annual meeting 2006**), amelyet 2006. január 25. és 27. között tartanak Oxfordban (UK).

A részletes program letölthető az alábbi címről:

http://www.euradnews.org/fullstoryfiles/200131.0.eurados_am2006_schedule.pdf

Szintén az ERRS On-line Hírlevélben olvashatunk az **ALPHA-RISK (STREP 516483, FP6) projektről**. A 2005 és 2008 között folyó projekt epidemiológiai vizsgálatokkal igyekszik pontosítani a külső- és belső sugárterhelés okozta rákos és nem-rákos megbetegedések kockázatát. A projektről az érdeklődők a <http://www.alpha-risk.org/> honlapon tudhatunk meg többet.

2006. március 20. és 22. között rendezik meg Hamburgban a Radioaktív anyagok hatósági felügyelet alóli felmentésével, a felmentési szintek és felszabadítási eljárások harmonizációjával foglalkozó konferenciát **„Release of Radioactive Material from Regulatory Control, Harmonisation of Clearance Levels and Release Procedures”** címmel.

Határidők:

Jelentkezés és az abstract-ok beküldése: 2005. október 31.-ig.

A szerzők értesítése: 2005. december 15.-ig.

A teljes előadás/poszter anyagok beküldése: 2006. február 15.-ig.

A konferenciával kapcsolatos bővebb információ a <http://www.tuev-nord.com/english/29926.asp> honlapon található.

2006. március 6. és 8. között kerül megrendezésre Rómában az Olasz Környezetvédelmi Ügynökség (Italian Environmental Protection Agency - APAT) és a Tiszta és Alkalmazott Kémia Nemzetközi Egyesülete (International Union of Pure and Applied Chemistry – IUAPAC) szervezésével az összehasonlító analitikai eredmények mérési bizonytalanságával és nyomon követhetőségével foglalkozó nemzetközi workshop-ot **„Combining and Reporting Analytical Results. The Role of (metrological) Traceability and (measurement) Uncertainty for Comparing Analytical Results”** címmel.

Az abstract leadási határideje 2005. december 15. volt.